

วิเคราะห์การใช้หลักขันติในการสร้างสันติภาพ ของนางออง ซาน ซูจี An Analysis of Aung San Suu Kyi's Khanti in Peace Building

อัจฉรา พันธแสง¹, ขันทอง วัฒนะประดิษฐ์ และพระมหาดวงเด่น จิตญาโณ

Achara Pansang, Kanthong Wattanapradith and Phramaha Duangden Thitaṅṅāṇo

สาขาวิชาสันติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Peace Studies Program, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,

Lamsai, Wang-noi, Phra Nakorn Si Ayutthaya 13170, Thailand.

¹Corresponding Author. E-mail: nansypansang@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์อยู่ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักขันติในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) วิเคราะห์การใช้หลักขันติในการสร้างสันติภาพของ “นางออง ซาน ซูจี” (โดยวิเคราะห์ผ่านประวัติและบริบทรอบข้างที่แสดงถึงการใช้หลักขันติในการสร้างสันติภาพ) งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา ฎีกาและอนุฎีกา หนังสือและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัย พบว่าขันติ หมายถึง ความอดทนอดกลั้น ไม่ว่าจะเป็นทางกาย และทางใจต่อสิ่งที่มากระทบ และ เป็นหนึ่งในสิบแปดบารมีที่พระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญ ถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานของพระโพธิสัตว์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งการบำเพ็ญเพียรบารมีของพระโพธิสัตว์นั้นจะมีขันติบารมีแทรกอยู่ด้วยเสมอ หากขาดขันติคือความอดทนแล้ว การบำเพ็ญบารมีอย่างอื่นก็สำเร็จได้ยาก ขันตินั้นจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ตีติกขา (ขันตอด) หมายถึงการหักห้ามจิตใจไม่ให้ไหลไปตามกระแสแห่งอำนาจฝ่ายต่ำ, ธิติขันติ (ขันติทนหรือมั่นคง) หมายถึง ความอดทนต่อการทำงานทั่วไป เช่น ความเหนื่อยล้า ความหนาวร้อน อดทนต่อเวทนา คือความเจ็บป่วย และอริวาสนขันติ (ขันติยับยั้ง) หมายถึง การอดทนต่อทุกขเวทนา ไม่แสดงอาการทรมานทรมายเมื่อเกิดการเจ็บป่วย อดทนต่อการถูกล่วงเกินถากถาง รู้จักยับยั้งชั่งใจ กล่าวโดย

*ปรับปรุงต้นฉบับจากการนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ มจร ขอนแก่น 31 มีนาคม 2560

รวมแล้ว ชันดีย่อมหมายถึง การใช้ความอดทนอดกลั้น เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ในโลกและสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นเครื่องมือต่อสู้กับอำนาจกิเลสทั้งหลาย เป็นธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง

ในการสร้างสันติภาพของนางออง ซาน ซูจี ผู้วิจัยพบว่า ในการปฏิบัติตนและรูปแบบการทำงานของนางออง ซาน ซูจี สอดคล้องกับหลักขันติทั้ง 3 ประเภท ในการขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยอันเป็นการสร้างสันติภาพให้กับประชาชนชาวพม่า โดยซูจียึดแนวทางในการต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตยด้วยหลักอหิงสา หรือแนวสันติวิธีที่ปราศจากความรุนแรง ไม่ใช้อาวุธในการต่อสู้ แต่ใช้การเจรจา การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม ในการดำเนินงานเช่นนี้เป็นการใช้ความอดทนอดกลั้นเป็นอันมาก สำหรับแนวทางในการดำเนินชีวิตนั้นไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น โดยการกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าปราศจากขันติ ขันติจึงเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นเหตุนำไปสู่การสร้างเครื่องมือ วิธีการ และกระบวนการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสันติแก่ตนเองและสังคมรอบข้างได้เป็นอย่างดี ซึ่งการอดทนอย่างที่สุดย่อมนำไปสู่ความสำเร็จ

คำสำคัญ: ขันติ, ประชาธิปไตย; สันติภาพ

Abstract

This research article is of 2 objectives: 1) to study Dhamma of Khanti (Tolerance) in Theravada Buddhism, and 2) to analyze the application of Dhamma of Khanti (Tolerance) of Aung San Suu Kyi's peace building (through the history and contexts of surroundings that show the Dhamma of Tolerance in building peace); the research is qualitative, done by the tools of documentary study from Buddhist Tipitaka, commentary, Tika, Sub-Tika, related books, texts and related academic document.

From the research, it is found: Khanti means being patient both physically and mentally towards irritated things, and it is one of the Ten Perfections that Bhodhisattawa has to fulfill as it is the basic virtue of Bhodhisattawa in Theravada Buddhism; Bhodhisattawa's fulfillment of Perfections has always had the perfection of Khanti as without it, the fulfillment of other Perfections is hard to succeed. Khanti is classified into 3 types of Titikka Khanti: the withholding of the mind for not flowing into the evil power; Dhiti Khanti: the patience towards generally working with its consequences of fatigue, coolness, hotness, and hard feeling of pain or sickness; and Adhivasana Khanti: the patience of sensational sorrows, not being agitated of sickness, tolerant when being scorned, and knowing how to restrain. In a nutshell, Khanti certainly means tolerance for living in the world and societies happily; it is the tool to fight with the power of various defilements, and it is the Dhamma leading to the freedom of overall sufferings.

In Aung San Suu Kyi's peace building, the researcher found that Aung San Suu Kyi's self-performance and her working style has been in line with all those 3 types of Khanti in calling for democracy, the peace building for the people of Myanmar; she held on to the way of fighting for democracy by the principle of Ahimsa or the way of peaceful means without violence in using weapons to fight but the negotiation, mediation and compromise, which is of the way of applying a lot of Khanti. For the way of living life, it did not harm oneself and others; the way of this kind of action could not happen at all without Khanti; hence, Khanti is the basic virtue leading to peacefully creating tools, means and the process of conflict management to both oneself and the surrounding society to which the utmost Khanti will always bring to success.

Keywords: Khanti (Tolerance); Democracy; Peace

บทนำ

หลังจากประเทศพม่าได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษ ก็ถูกปกครองโดยรัฐบาลเผด็จการทหารนำโดยนายพลเนวิน ซึ่งกินเวลายาวนานถึง 26 ปี จุดพลิกผันของการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2531 ที่นักศึกษาประชาชนชาวพม่าหลายแสนคนลุกฮือขึ้นเรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาลทหาร สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น สืบเนื่องมาจากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลที่เอารัดเอาเปรียบประชาชน จนเกิดเหตุการณ์รุนแรงครั้งสำคัญเป็นครั้งแรกในเดือนมีนาคม 2531 หลังจากที่ตำรวจใช้ความรุนแรงตอบโต้ประชาชนที่รวมตัวกันประท้วงให้ปล่อยตัวนักศึกษาที่ถูกจับกุม โดยตำรวจใช้ปืนยิงใส่กลุ่มผู้ประท้วงเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และจับกมนักศึกษานับพันคนไปจากการชุมนุม การกระทำดังกล่าวสร้างความไม่พอใจกับนักศึกษาและประชาชนจำนวนมากจนเกิดการขยายเป็นวงกว้าง ทั่วประเทศ มีการประท้วงไปในพื้นที่ต่างๆ จนทำให้นายพลเนวินต้องประกาศลาออก ซึ่งการลาออกของนายพลเนวินก็ตามมาซึ่งการเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษาและประชาชนหลายแสนคนที่ชุมนุมกันในเมืองย่างกุ้ง และแผ่ขยายไปทั่วประเทศ อุบัติการณ์ทางการเมืองในประเทศพม่าครั้งนั้นทำให้เกิดวีรสตรีชาวพม่าที่ต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยขึ้น นั่นคือ นางอง ซาน ซูจี บุตรสาวของนายพลอง ซาน วีรบุรุษเพื่อเอกราชและเอกราชของประเทศพม่า ซูจีเป็นผู้หญิงตัวเล็กๆ ที่อาจหาญต่อกลอนกับรัฐบาลทหารเผด็จการพม่าและเป็นบุคคลสำคัญของประเทศในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองภายในประเทศเพื่อนำไปสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เธอทิ้งอนาคตทางวิชาการและครอบครัวอันแสนอบอุ่นไว้เบื้องหลัง เพื่ออุทิศตนให้กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย และสันติภาพในแผ่นดินเกิด (Aung San Suu Kyi, 2005) ซึ่งการเข้าร่วมครั้งนี้เป็นจุดเปลี่ยนในชีวิตของเธอเช่นกัน เพราะเธอไม่มีโอกาสก้าวเท้าออกจากพมานับแต่นั้น เพราะตระหนักดีว่า เธอจะไม่มีวันได้อย่างเหยียบกลับสู่แผ่นดินพม่าอีกเลยตราบที่กลุ่มเผด็จการทหารพม่ายังครองอำนาจไม่ชอบธรรมปกครองแผ่นดินนี้ ซูจีเลือกที่จะสละอิสรภาพของตัวเอง เพื่อให้ประชาคมโลกรับรู้ถึงความทุกข์ยากและชะตากรรมเพื่อนร่วมชาติภายใต้การปกครองของระบอบเผด็จการทหารพม่าโดยแนวทางในการเรียกร้องประชาธิปไตยของซูจียึดหลักสันติวิธี ตามแนวของมหาตมะคานธี ซูจีใช้ระยะเวลาในการต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตยยาวนานเป็นระยะเวลา 17 ปี ตลอดระยะเวลาแห่งการต่อสู้ยืนหยัดเรียกร้องสันติภาพ ซูจีถูกจำกัดอิสรภาพ ถูกคุกคามต่างๆ นานา แม้กระทั่งถูกกักกันให้แยกกับครอบครัวอันเป็นที่รัก สารพัดวิธีการที่รัฐบาลทำการบีบคั้นไม่ว่าทางกายหรือทางจิตใจเพื่อให้เธอล้มเลิกและหยุดการเคลื่อนไหวทางการเมืองแต่เธอไม่ย่อท้อยังคงยืนหยัดต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องทั้งนี้เพื่อประเทศชาติอันเป็นที่รักและเพื่อนร่วมชาติของตนเอง

ตลอดระยะเวลาในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองในพมานั้น ซูจีได้เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวพม่า ในแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในพม่าของซูจีสอดคล้องกับ “หลักขันติ” อันเป็นหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนาด้วยพระบาลีว่า ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกขา นิพพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทธา แปลความว่า “ความ

อดทนคือความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวว่าพระนิพพานว่ายอดเยี่ยม” อันเป็นเครื่องมือของการนำไปสู่หนทางแห่งความสำเร็จ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังศึกษาพบว่า ชนิตยังเป็นธรรมที่เกื้อหนุนหลักธรรมข้ออื่นๆ ในการมุ่งสู่ความสำเร็จไม่ว่าทางโลกหรือทางธรรม จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาหลักชนิตในการทำงานเพื่อให้เกิดสันติภาพขึ้นในสังคมประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงพัฒนาตนและนอกจากนี้ก็เพื่อเป็นประโยชน์แก่การศึกษา เป็นต้นแบบที่ดีงามในการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ และมีชนิตเพื่อสามารถนำพาตนเองไปสู่ความสำเร็จในชีวิตและก่อประโยชน์สุขให้เกิดความสันติสุขในสังคมได้สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักชนิตในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. วิเคราะห์การใช้หลักชนิตในการสร้างสันติภาพของ “นางออง ซาน ซูจี” (โดยวิเคราะห์ผ่านประวัติและบริบทรอบข้างที่แสดงถึงการใช้หลักชนิตในการสร้างสันติภาพ)

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง งานวิจัย บทความทางวิชาการ ทางสื่อออนไลน์ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์หลักชนิตทางพุทธศาสนาเถรวาทในการสร้างสันติภาพของ “นางออง ซาน ซูจี” ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีหลักชนิตทางพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยค้นคว้าคัมภีร์พระไตรปิฎก (ฉบับภาษาไทย) อรรถกถาและฎีกาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) ถึงหลักการ รูปแบบประโยชน์และคุณค่า
- 2) ศึกษาบทบาทในการสร้างสันติภาพของนางออง ซาน ซูจี โดยศึกษาจากบทความวิชาการ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ จากหนังสือทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ต่อจากนั้นได้ดำเนินการศึกษาประวัติชีวิต ผลงาน แนวคิด หลักการ รูปแบบวิธีการในการสร้างสันติภาพ แนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อผู้อื่น และวิเคราะห์จากมุมมองของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาและปฏิบัติในสังคมสืบต่อไป

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การใช้หลักขันติในการสร้างสันติภาพของนางออง ซาน ซูจี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบวิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive) ซึ่งผู้วิจัยเริ่มศึกษาจากการค้นคว้าคัมภีร์พระไตรปิฎก (ฉบับภาษาไทย) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ถึงแนวคิด หลักการ รูปแบบ ประโยชน์และคุณค่า เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพตามหลักขันติ รวมถึงเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องต่อจากนั้นได้ดำเนินการศึกษาประวัติศาสตร์ชีวิต ผลงาน แนวคิด หลักการ รูปแบบ ประโยชน์และคุณค่า เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพของ “นางออง ซาน ซูจี” จากเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ นักวิชาการทั่วไป บทความต่างๆ หลังจากนั้นจะนำผลการศึกษามาสร้างสันติภาพของ “นางออง ซาน ซูจี” ตามหลักขันติ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากการค้นคว้าคัมภีร์พระไตรปิฎก (ฉบับภาษาไทย) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงแนวคิด หลักการ ประโยชน์และคุณค่า เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพตามหลักขันติ รวมถึงเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชีวิต ผลงาน แนวคิด หลักการ รูปแบบ ประโยชน์และคุณค่า เกี่ยวกับการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ “นางซูจี” จากเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ และนักวิชาการทั่วไป รวมทั้งบทความต่างๆ
3. ศึกษาข้อมูลที่เกิดจากการรวบรวมเอกสาร เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักขันติในการสร้างสันติภาพของ “นางซูจี”
4. สรุปการใช้หลักขันติในการสร้างสันติภาพของ “นางออง ซาน ซูจี”

ผลการวิจัย

1. **ขันติเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา** ซึ่งได้ปรากฏหรือสะท้อนให้เห็นตั้งแต่การก่อตั้งพระพุทธศาสนา เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าบำเพ็ญเพียรทุกรกิริยาที่ ตำบลอุรุเวลาเสนานิคมนี้เอง พระพุทธเจ้าใช้ขันติในการบำเพ็ญเพียรจนกระทั่งบรรลुพระสัมมาสัมโพธิญาณ จึงทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ใจความว่า “ขันติ ปรมี ตโป ตีติกขา...เอตํ พุทธานสาสนนติ” อันแปลความว่า ขันติ ความอดทน คือความอดกลั้นอย่างยิ่ง เป็นตบะอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นบรมธรรม หรือเป็นธรรมสูงสุด ขันติเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งได้ปรากฏหรือสะท้อนให้เห็นถึงเป็นปัจจัยในการพัฒนาคุณธรรม และกำจัดการป้องกันบาปกรรมได้ลดลง ขันติทำหน้าที่ขัดเกลากาบาปอกุศล ลักษณะของขันติที่ปรากฏในโอวาทปาฏิโมกข์ (Thai Tipitaka 10/90/50-51) คือ การทนต่อความลำบากตรากตรำ ไม่แสดงอาการท้อแท้หรือยอมแพ้ ทนสู้ได้ ทนต่อทุกขเวทนา ไม่แสดงอาการทรมานทรยศเกิดเหตุเมื่อเจ็บป่วย ทนต่อความเจ็บใจ ไม่แสดงความไม่พอใจ เมื่อถูกคนอื่นกระทบกระทั่งแค้นเคือง ทนต่ออำนาจกิเลส ไม่แสดงอาการอยากได้ หรือโกรธเคืองจนออกนอกหน้า เรียกได้ว่าอดทนทั้งกายภาพภายนอก และอดทนทั้งนามธรรมภายในคือจิตใจ

ประเภทของขันตินั้น จำแนกออกได้ 3 ประเภท

1. ตีติกาขันติ (ขันตอด) หมายถึง ความอดทนหักห้ามจิตใจไม่ให้ไหลไปตามกระแสแห่งอำนาจฝ่ายต่ำ ซึ่งมีความพยายามอยากเพราะความโลภ เป็นสิ่งชั่วยั่วจิตใจให้ตกต่ำลง อดทนต่อความโกรธ และอดทนต่อความหลง

2. อิติขันติ (ขันติทนหรือมั่นคง) หมายถึงความอดทนต่อการตรากตรำต่อการทำงานทั่วไป เมื่อประสบกับสถานการณ์ที่ไม่เอื้อประโยชน์สุข สามารถดำรงตนอยู่ในภาวะปกติได้ คือควบคุมอารมณ์ คุมสติของตนเองได้

3. อธิวาสนขันติ (ขันติยับยั้ง) หมายถึง ความอดทนต่อทุกขเวทนา ไม่แสดงอาการทรมานทรมายเมื่อเกิดการเจ็บป่วย รู้จักยับยั้งชั่งใจไม่ทอดย อดทนต่อพฤติกรรมที่ไม่ดี สามารถอดทนไม่ตอบโต้เพื่อรักษามิตรภาพเอาไว้ได้ (Manggalatthadeepee, Thai Version Vol. 2, 2011)

ผู้วิจัยพบว่า หลักของขันตินั้นเป็นธรรมที่อยู่ในองค์ธรรมหรือเกื้อหนุนหลักธรรมทุกข้อ เพราะเป็นหลักพื้นฐานในการดำรงตนอย่างสันติสุขเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนในการดำรงชีวิตของบุคคลให้ประสบกับสิ่งที่ตั้งาม 3 ลักษณะ

1. ขันติเป็นคุณธรรมที่สนับสนุนให้การดำรงชีวิตประจำวันบรรลุเป้าหมาย ทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางใจ ในส่วนที่เป็นโลกียะ ผู้ประพฤติขันติย่อมประสบความสำเร็จ

2. ขันติเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมความประพฤติเพื่อการพัฒนาตนไปสู่ความดีงามส่งผลให้จิตใจไม่หวั่นไหวไปตามอำนาจโลภะ โทสะ โมหะ อันจะก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นโทษ

3. ขันติเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ประพฤติเว้นจากการกระทำอันเป็นโทษเป็นคุณธรรมเพื่อพัฒนาตนเองส่งเสริมให้คุณธรรมระดับสูงเจริญงอกงาม

เมื่อบุคคลยึดมั่นในขันติย่อมงดเว้นการกระทำที่ล่วงละเมิดทางกาย ทางวาจา จนกระทั่งมีความประพฤติเรียบร้อยดีงาม พัฒนาตนเองให้สมบูรณ์พร้อมด้วยคุณธรรมทั้งหลาย นอกจากนี้ขันติยังสามารถนำบุคคลไปสู่จุดหมายปลายทางของชีวิตไม่ว่าระดับใดก็ตาม

โทษของการขาดขันติ

ผู้ที่ขาดขันติจะไม่สามารถอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้ เป็นคนจู้จี้ ทำงานคั่งค้าง ไม่สามารถเป็นหลักให้แก่ครอบครัวหรือแก่ใครได้ หลงผิดทำความชั่วได้ง่าย ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น เต็มไปด้วยศัตรู ขาดความเจริญก้าวหน้า อีกมิติหนึ่งการไม่มีขันติคือการลุแก่อารมณ์ ห้ามอารมณ์ไม่ได้ หรือความโกรธนั่นเอง โทษของความไม่อดทนมี 5 ประการ

1. ผู้ไม่อดทนย่อมไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนเป็นอันมาก
2. ย่อมเป็นผู้มากด้วยเวร
3. ย่อมเป็นผู้มากด้วยโทษ

4. ย่อมเป็นผู้หลงกระทำกาละ
5. เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก

ประโยชน์ของการมีขันติ

ย่อมนำพาบุคคลทั้งหลายให้บรรลุเป้าหมายของการดำรงชีวิตทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางใจ พระพุทธเจ้าตรัสประโยชน์ของขันติไว้ 5 ประการคือ

1. เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนจำนวนมาก
2. เป็นผู้ไม่ดูร้าย ปราศจากผองภัย และไม่มีการผูกอาฆาตจองเวร
3. เป็นผู้ไม่มีความเดือดร้อน เพราะไม่มีการประทุษร้าย
4. เมื่อถึงคราวเสียชีวิตก็ไม่หลงลืมสติ
5. หลังจากเสียชีวิตแล้ว ย่อมบังเกิดในสุตตโลกสวรรค์ (Buddhadasa Bhikkhu, 1999)

ความอดทนช่วยพัฒนาคนให้เป็นบัณฑิต เป็นคนมีเสน่ห์น่ารัก เป็นบ่อเกิดของศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเครื่องมือตัดต้นเหตุของความชั่วร้าย ช่วยให้บุคคลที่ประพฤติพรหมจรรย์บรรลุธรรมได้รวดเร็ว ทำให้งานบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการรอคอยอดทนเพียรพยายามอย่างตั้งใจ ทำให้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ เมื่อเจอปัญหาใช้ความอดทนแก้ไขปัญหามาให้ผ่านพ้นไปได้และทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต

2. แนวทางการสร้างสันติภาพของนางออง ซาน ซูจี โดยศึกษาจากประวัติและบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องพบว่าความสำเร็จในการทำงานด้านสันติภาพที่นางออง ซาน ซูจีการต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยให้กับประชาชนชาวม่านนั้นสอดคล้องกับหลักขันติในทางพุทธศาสนาเถรวาท ตั้งแต่วัยเด็ก ซูจีต้องกำพร้าบิดาด้วยวัยเพียง 2 ขวบ บิดาของเธอคือนายพลออง ซาน เป็นหนึ่งในผู้ต่อสู้ให้ประเทศพม่าได้รับอิสรภาพจากการปกครองของอังกฤษ จนได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งชาติของพม่า แต่สุดท้ายถูกลอบสังหารจากเพื่อนร่วมอุดมการณ์เพราะความคิดเห็นทางการเมืองที่ต่างกัน ทำให้ครอบครัวของเธอต้องอพยพไปอยู่ต่างประเทศนับแต่นั้น ซูจีได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากมารดาคือนางดอว์ จิน จี เพียงผู้เดียว ซึ่งถือว่าเป็นคนสำคัญในชีวิตของเธอ ความอดทนของเธอส่วนหนึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากมารดา ชีวิตของซูจีต้องต่อสู้ตั้งแต่วัยเยาว์ ซูจีศึกษาและเติบโตอยู่ต่างประเทศนับตั้งแต่บิดาเสียชีวิต เธอรู้จักประเทศของเธอโดยผ่านการศึกษจากหนังสือ ในช่วงเวลานั้นการเมืองการปกครองของประเทศพม่าตั้งแต่ได้รับเอกราชมาถูกปกครองโดยทหารคือนายพลเน วิน ซึ่งเป็นระบอบสาธารณรัฐสังคมนิยม (เผด็จการทหาร) ที่มีพรรคการเมืองพรรคเดียว สถานการณ์ทางการเมืองขณะนั้นไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชน เพราะรัฐบาลปกครองประเทศล้มเหลว ประชาชนเดือนร้อนทั่วทุกสารทิศ

บทบาททางการเมืองของนางออง ซาน ซูจี เริ่มขึ้นเมื่อเธอพบเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงที่ตำรวจกราดยิงประชาชนในเหตุการณ์ชุมนุมขับไล่รัฐบาล มีผู้เสียชีวิตมากมายในเวลานั้น จากเหตุการณ์นั้นเองเป็นจุดพลิกผันในชีวิตของซูจินับแต่นั้นเป็นต้นมา ซูจีเข้ามามีบทบาททางการเมืองร่วมกับประชาชนในการเรียกร้องประชาธิปไตยให้กลับคืนมา ประชาชนยกให้เธอเป็นผู้นำทางการเมืองในการเรียกร้องสันติภาพให้แก่

พวกเขา และด้วยเธอเป็นลูกสาวของนายพลอง ซาน จึงได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ซูจีใช้วิธีการต่อสู้กับรัฐบาลโดยยึดหลักสันติวิธี ตามแบบของมหาตมะคานธี เป็นการดำเนินการโดยไม่ใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ซูจีใช้ระยะเวลาในการต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตยในพม่าเป็นเวลาทั้งสิ้น 17 ปี ตลอดระยะเวลาแห่งการต่อสู้นั้น ซูจีต้องแลกกับอิสรภาพของตัวเองกับการเรียกร้องให้ประชาคมโลกสนใจต่อความทุกข์ยากของประชาชนพม่าภายใต้ระบอบเผด็จการทหาร การต่อสู้แบบสันติวิธีของเธอกลายเป็นหนามแหลมทิ่มแทงภาพลักษณ์ของระบอบเผด็จการทหารพม่ารวมทั้งรัฐบาลในโลกเสรีที่ให้ความสนับสนุนรัฐบาลทหารพม่าในเวลานั้น ซูจีกล่าวไว้ว่า “...ประชาธิปไตยที่พวกเราเรียกร้องกันอยู่คือภาวะที่ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเรียบง่ายภายใต้ระเบียบแห่งกฎหมาย ได้รับการคุ้มครองจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ปกป้องสิทธิของพวกเราเป็นสิทธิที่ช่วยให้เราดำรงศักดิ์ศรีแห่งมนุษยชนเอาไว้ได้...” (Aung San Suu Kyi, 2009). คำกล่าวของซูจีผู้วิจัยเห็นว่าแสดงถึงพลังอำนาจ ความเด็ดขาด ความแข็งแกร่งอย่างไม่เกรงกลัว หยั่นตรายใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งๆ ที่เป็นผู้หญิงตัวเล็กๆ คนหนึ่งเท่านั้นแต่หาญกล้าที่จะต่อกรกับรัฐบาลเผด็จการทหาร นอกจากนี้ ซูจีเคยให้สัมภาษณ์ในนิตยสาร Edward Klien นิตยสาร Vanity Fair เดือนตุลาคม 2538 ว่า “...ดิฉันไม่ยอมรับสิ่งใดจากทหารเลย บางครั้งดิฉันแทบไม่มีเงินจะซื้ออาหารรับประทาน ทำให้ร่างกายดิฉันอ่อนแอมาก ผมของดิฉันร่วง ดิฉันอ่อนแอจนไม่สามารถลุกจากเตียงได้ ทุกครั้งที่เคลื่อนไหว หัวใจดิฉันเต้นแรง แสบหายใจไม่ออก น้ำหนักของดิฉันลดลงจาก 106 ปอนด์ เหลือเพียง 90 ปอนด์ ดิฉันคิดว่าดิฉันต้องตายจากเหตุที่หัวใจล้มเหลว ไม่ใช่เพราะอดอาหาร...” และยังมีบทสัมภาษณ์ที่ซูจีให้ไว้ในนิตยสาร Marie Claire (Singapore Edition) เมื่อเดือนพฤษภาคม 2539 ว่า “...รัฐบาลทหารไม่ได้ห้ามการสื่อสารทางจดหมายระหว่างเธอและครอบครัวแต่เปิดอ่านจดหมายทุกฉบับที่เธอ สามิและลูกเขียนถึงกัน “พวกเขาบอกว่านี่คือความกรุณาอย่างยอดเยี่ยมแล้วที่อนุญาตให้ดิฉันเขียนจดหมายถึงลูกๆ ของดิฉันได้ แต่ดิฉันบอกพวกเขาว่าดิฉันไม่ต้องการความกรุณาใดๆ จากพวกเขา และเลือกที่จะยุติการสื่อสารนั้น สองปีครึ่งนับแต่นั้น พวกเขาได้ติดต่อขอให้สามิและลูกชายของดิฉันมาเยี่ยมดิฉัน” (Aung San Suu Kyi, 2005) จากบทสัมภาษณ์ที่ซูจีให้ไว้บ่งบอกถึงห้วงเวลาที่ต้องใช้ความอดทนทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ และด้านจิตใจที่ต้องถูกกดดันบีบคั้นต่างๆ นาๆ แต่เพราะซูจียึดหลักสันติในการขับเคลื่อนแนวทางการต่อสู้ของเธอ จนในที่สุดก็นำไปสู่ความสำเร็จตามที่ปรารถนา จนเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้อื่น ภาพที่ปรากฏนี้จึงทำให้เธอได้รับการยกย่องสรรเสริญ และถูกเทียบเคียงกับผู้นำสันติภาพคนอื่นๆ เช่นมหาตมะคานธี ของประเทศอินเดีย หรือเนลสัน แมนเดลาจากประเทศแอฟริกาใต้ ความอดทนขององ ซาน ซูจีจึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของเพื่อนร่วมชาติและสามารถผูกไมตรีเอื้อเพื่อเกื้อกูลกับฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองได้

ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้หลักสันติยอมเป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่การสร้างสันติสุขแต่ตนเองและสังคมรอบข้างได้เป็นอย่างดี เพราะหลักสันติช่วยให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสงบสุข เกื้อกูลต่อการอยู่ร่วมกันดังนั้น การอยู่ร่วมกันต้องมีความอดทนอดกลั้นให้มาก ถ้าปราศจากความอดทนเสียแล้ว คุณงามความดีต่างๆ ที่เราได้สั่งสมไว้ อาจจะพังทลายลงได้ การขาดความยั้งคิด ขาดความอดทน ไม่ได้พิจารณาไตร่ตรองให้ดีจะเป็นเหตุนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรง

จากเรื่องเล็กก็จะกลายเป็นเรื่องใหญ่ เรื่องใหญ่ก็จะกลายเป็นเรื่องนำมาซึ่งความเสียหายมากมายตั้งแต่ระดับประเทศและจนถึงระดับโลก การที่สังคมหรือบุคคลมีขั้นตอนที่ประจักษ์ จะนำประโยชน์สุขมาให้ทั้งแก่ตนและแก่ผู้อื่น ผลที่เกิดแต่การมีขั้นต้นนั้น ทำให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย ได้มีความสุขในสังคมร่วมกัน

ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้หลักขั้นต้นในการสร้างสันติภาพของออง ซาน ซูจี พบว่าความสำเร็จของซูจีในการสร้างสันติภาพซึ่งหลักขั้นต้นเป็นสิ่งสำคัญในการนำมาซึ่งสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม ซูจีใช้แนวทางในการเรียกร้องสันติภาพโดยใช้หลักสันติวิธีคือหลักอหิงสานั้นคือการใช้ความรัก ความอดทน ในการเอาชนะจิตใจผู้อื่นได้เพื่อเป้าหมายคือสันติสุข หรืออีกนัยหนึ่งคือสันติภาพในสังคม

ขั้นต้นเป็นหลักธรรมที่เกื้อหนุนหลักธรรมอื่นๆ ในการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่มุ่งประโยชน์โดยตรงสำหรับพุทธศาสนิกชน ในการมีความอดทน อดกลั้น เพื่อสามารถนำไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จอันสูงสุดในสิ่งที่ตนปรารถนา ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการต่อสู้เรียกร้องสันติภาพของ ซูจินั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นทางเลือกให้แก่สังคมที่กำลังเผชิญหน้ากับปัญหาความขัดแย้งและการขาดความปรองดองในสังคมปัจจุบัน

ผลที่ปรากฏของการใช้ขั้นต้นของซูจีแม้รัฐบาลทหารพม่าจะกดดันโดยใช้วิธีกักกันบริเวณเธอไว้ในบ้านพักเพื่อให้เธอยุติบทบาทเส้นทางทางการเมือง อย่างไรก็ตามการจ้องจามันก็กระทำได้แต่เพียงร่างกายของเธอเท่านั้น แต่ในจิตใจของเธอนั้นเปี่ยมล้นไปด้วยอิสรภาพเพราะปราศจากความหวาดกลัวใดๆ นับว่านี่คือแรงบันดาลใจที่สำคัญสำหรับผู้ต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพเพื่อประชาธิปไตย การใช้ขั้นต้นของซูจี คือการรอคอย การยับยั้งความคิดก่อนที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดๆ ทำให้ซูจีมีความลุ่มลึก สุขุมรอบคอบคิดอย่างแยบคายจนเกิดการรอคอยโอกาสอันเหมาะสมได้ ความอดกลั้นเป็นวิธีการคิดซึ่งสนับสนุนให้เกิดความใคร่ครวญขึ้นภายในจิตใจ ดังนั้น การใช้หลักขั้นต้นในการฟัง การคิด และการกระทำอย่างมีความอดทนนั้นจะทำให้เกิดปัญญา นอกจากนั้นยังเกิดประสบการณ์ และนำไปสู่การพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นเพื่อขยายขอบข่ายของความรู้ ที่ได้รับทางประสาทสัมผัสที่กล่าวได้ว่าประสบการณ์ตรง

ดังนั้นการเอาธรรมะและความกล้าหาญของเธอมานำเป็นแรงบันดาลใจในการต่อสู้ ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ใช่เพื่อประชาธิปไตย ไม่ใช่เพื่อสิทธิมนุษยชนเท่านั้น แต่เป็นไปเพื่ออิสรภาพอย่างแท้จริง และเพื่อให้การเมืองนั้นเปี่ยมไปด้วยธรรมะ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จะนำประชาชนชาวเมียนมาร์ไปสู่สันติสุขและอิสรภาพอย่างแท้จริง

สรุป

การใช้หลักขันติดังกล่าวย่อมเป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่การสร้างสันติสุขแต่ตนเองและสังคมรอบข้างได้ เพราะหลักขันติช่วยให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสงบสุข เกื้อกูลต่อการอยู่ร่วมกันการอยู่ร่วมกันต้องมีความอดทนอดกลั้นให้มาก ถ้าปราศจากความอดทนเสียแล้ว คุณงามความดีต่างๆ ที่เราได้สั่งสมไว้ อาจจะพังทลายลงได้ การขาดความยั้งคิด ขาดความอดทน ไม่ได้พิจารณาไตร่ตรองให้ดีจะเป็นเหตุนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรง จากเรื่องเล็กก็จะกลายเป็นเรื่องใหญ่ เรื่องใหญ่ก็จะกลายเป็นเรื่องนำมาซึ่งความเสียหายมากมายตั้งแต่ระดับประเทศและจนถึงระดับโลก ดังนั้น การที่สังคมหรือบุคคลมีขันติประจำใจจะนำไปประโยชน์สุขมาให้ทั้งแก่ตนและแก่ผู้อื่นได้อย่างแท้จริง ซูจี เป็นบุตรนายพลอง ซาน ผู้ที่ได้ต่อสู้เพื่อเอกราชจากประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งต่อมาถูกลอบสังหารขณะที่ประชุมร่างรัฐธรรมนูญ ด้วยสาเหตุความขัดแย้งทางการเมือง ถึงอย่างไร นายพลอง ซานก็ได้รับการยกย่องจากชาวพม่าว่า เป็นวีรบุรุษผู้กอบกู้พม่า ขณะนั้นเอง ซาน ซูจี มีอายุเพียง 2 ขวบเท่านั้น

ซูจี ได้ศึกษาที่วิทยาลัยสตรีศรีราม กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย สี่ปีต่อมาก็เข้าศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาปรัชญา การเมือง และเศรษฐศาสตร์ ที่ เซนต์อีวีสคอลเลจ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด สหราชอาณาจักร และระดับปริญญาเอกวรรณคดีพม่า SOAS (School of Oriental and African Studies) มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ ต่อมาได้ตัดสินใจย้ายมาพำนักที่สหรัฐอเมริกาได้พบกับไมเคิล อริส และได้แต่งงานกัน มีบุตรชายด้วยกัน 2 คนได้แก่ อเล็กซานเดอร์ (Alexander) และ คิม (Kim) ออง ซาน ซูจี ได้กลับไปยังเมืองย่างกุ้งซึ่งขณะนั้นเกิดเหตุการณ์วุ่นวายไปทั่วประเทศและข่าวการกลับมาของบุตรสาวนายพลอง ซาน วีรบุรุษพม่า ซูจีเป็นผู้นำการเรียกร้องประชาธิปไตย ซูจีได้เริ่มเข้าสู่การเมืองตั้งแต่ ช่วงชีวิตในมหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านการเมือง เช่น การโหวตที่เป็นภาษาอังกฤษ และต่อมาได้ร่วมงานกับ Nu, Hla Pe, Rashid, Thein Pe และ Kyaw Nyein ซึ่งต่อมาคนหนุ่มเหล่านี้ได้เป็นแกนนำในการต่อสู้เพื่อเอกราชของพม่า ขณะเดียวกันกลุ่มนักการเมืองของพม่าก็เริ่มเห็นถึงแว และพลังทางการเมืองของนักศึกษา ซูจี กลายเป็นผู้นำนักศึกษา และเริ่มมีตำแหน่งทางการเมืองในฐานะประธานสหภาพนักศึกษาในระดับประเทศ ซึ่งเป็นประสบการณ์ของการเมืองการปกครองในเส้นทางการเมือง ซูจีได้รับอิทธิพลจากแนวคิด มาร์กซิสต์ และแนวนิยมซ้ายพหุสมควร แต่พยายามไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และพยายามยึดมั่นอยู่กับการนำพาพม่าให้ได้รับอิสรภาพ พยายามสร้างเอกภาพในหมู่ชาวพม่าเพื่อต่อกรกับอังกฤษ ตอนนั้นกลุ่มผู้มีอำนาจพยายามกวาดไล่ตอนกลุ่มผู้รักชาติ ทำให้แนวร่วมของซูจีถูกจับกุมตัว แต่เธอไม่โดนจับกุมแต่อย่างใด ตั้งแต่ได้รับเอกราชจนใช้ระบอบประชาธิปไตยปกครอง ซูจี ได้เข้าร่วมกับประชาชนชาวพม่า คัดค้านระบอบเผด็จการของนายพลเนวินและคณะทหาร เธอเป็นศูนย์กลางและสัญลักษณ์ของการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในพม่า หลังเกิดเหตุปราบปรามเช่นฆ่านักศึกษา ซูจี ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย เธอได้ขึ้นปราศรัยเป็นครั้งแรกต่อหน้าฝูงชนที่มาชุมนุมทั้งสิ้นประมาณ 500,000 คน เชิญชวน

ให้ประชาชนเคลื่อนไหวอย่างสงบ เหตุการณ์นี้เป็นการเปิดตัวเธอต่อประชาชนชาวพม่าอย่างเป็นทางการในการเรียกร้องประชาธิปไตยให้กับพม่า ซูจีใช้รูปแบบของสันติวิธีหรือรูปแบบบอห์มตามแนวทางของมหาตมะคานธี ในการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยให้กับประชาชนชาวพม่า โดยนางได้ถูกจำกัดอิสรภาพ แต่ถึงแม้ระหว่างที่นางเอง ชาน ซูจี ถูกจำกัดอิสรภาพไว้ในบ้านพักที่ Yangon เธอยังคงเคลื่อนไหวทางการเมืองตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้องประชาธิปไตย และเรียกร้องสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชนชาวพม่า ซูจีมีความเป็นผู้นำ ที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ในอันที่จะสามารถจูงใจผลักดันรวมทั้งกระตุ้น ให้บุคคลอื่นดำเนินการตามในสิ่งต่างๆ อย่างเต็มใจและมีส่วนร่วมโดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความสำเร็จของกลุ่มหรือองค์การโดยที่คุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้นำดังกล่าว จะต้องตั้งมั่นอยู่บนหลักการพื้นฐานของผู้ที่ยึดมั่นหรือตั้งมั่นอยู่ในหลักศีลธรรมอันดีงามของพุทธศาสนามีภาวะหรือองค์ประกอบในความเป็นผู้นำ คือ 1. เป็นผู้มีความเพียรพยายามประกอบความดี ละอายต่อการประพฤติชั่ว 2. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และมีเมตตากรุณา 3. เป็นผู้มีความสติปัญญา รู้สึกตัวอยู่เสมอ ไม่ประมาท 4. เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อความมั่นคง 5. เป็นผู้ที่มีรัฐสามารถอาศัยเป็นแกนหรือฐานให้กับสังคม ซูจีได้รับการศึกษาเรียนรู้ถึงแนวคิดของประชาธิปไตย เรื่องสิทธิเสรีภาพ สิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่พึงได้รับจากรัฐบาล และในการกลับมาถึงบ้านเกิดก็เพื่อมาดูแลมารดาที่ป่วยหนักแต่เมื่อเธอมาพบเจอกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศของตนเอง ที่ไม่มีความเป็นธรรมชาติความเสมอภาค รัฐบาลย่ำยีประชาชนทำร้ายประชาชน จนเกิดความรุนแรงมากขึ้น ประชาชนถูกกดขี่ข่มเหงจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เธอไม่อาจทนนิ่งเฉยอยู่ได้จึงเข้าร่วมเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิเสรีภาพกลับคืนมาให้กับประชาชน ทั้งๆ ที่เธอเป็นเพียงผู้หญิงตัวเล็กๆ คนหนึ่งเท่านั้น แต่จิตใจเธอเปี่ยมไปด้วยความกล้าหาญและต้องการคืนความยุติธรรมให้กับประชาชนในประเทศของเธอหากพิจารณาถึงคำจำกัดความในความหมายของจริยธรรมที่ให้ไว้ข้างต้น ซูจินับว่าเป็นผู้นำคนหนึ่งที่เคยพบร่วมไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรมที่ช่วยในการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดังจะเห็นได้จากบทบาทด้านผู้นำแห่งสันติภาพ เช่น การขึ้นปราศรัยของเธอในครั้งแรกท่ามกลางฝูงชนนับพันคนหลังจากเกิดการจลาจลครั้งใหญ่นั้นได้สร้างความประทับใจสร้างขวัญกำลังใจรวมทั้งสร้างความหวังให้กับประชาชนชาวพม่าเป็นอย่างมาก แต่แนวทางของการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเอาชนะรัฐบาลทหารที่ซูจินำมาใช้นั้นคือแนวทางของสันติวิธีเพื่อเผชิญหน้ากับทหารฝ่ายรัฐบาล เธอได้ใช้รูปแบบของสันติวิธีในการเคลื่อนไหว ณ บริเวณปากกลุ่มน้ำอิระวดี ซูจีเดินหน้าอย่างไม่หยุด ออกมารับกระบอกปืนที่ฝ่ายทหารขึ้นโกปิ่นเตรียมพร้อมเล็งมาที่เธอ เพื่อบังคับให้เธอหยุดการรณรงค์หาเสียงจากการจัดให้มีการเลือกตั้งเสรีเป็นครั้งแรกในรอบ 30 ปี เมื่อเดือนพฤษภาคม 2533 หลังจากการลุกฮือเรียกร้องประชาธิปไตยทั่วประเทศของ บรรดานักศึกษา ประชาชน เมื่อปี 2531 ซูจีแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นไม่เกรงกลัวต่อความตายที่เผชิญอยู่เบื้องหน้า เธอไม่ตอบโต้ด้วยอาวุธใดๆ แต่กลับเดินเข้าไปหากระบอกปืนที่เล็งมาที่เธออย่างมีหาวาดหวังอันแสดงให้เห็นถึงความเด็ดเดี่ยวในตัวเธอที่ชัดเจน ลักษณะการต่อสู้ของซูจี เป็นการดำเนินการโดยไม่ใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยแม้จะถูกคุมขังและควบคุมอิสรภาพในบ้านพัก ซึ่งขัดแย้งกับภาพการกระทำอันโหดร้ายทารุณของรัฐบาลทหารพม่าต่อผู้คนใน

ชาติ ภาพที่ปรากฏนี้จึงทำให้เธอได้รับการยกย่องสรรเสริญในฐานะผู้นำสันติภาพของโลก การต่อสู้ทางการเมืองได้สะท้อนการให้หลักชั้นธรรมที่มีอยู่ในตัวนางเอง ชาน ซูจีได้อย่างดียิ่ง เพราะความสำเร็จทั้งปวงเกิดจากการมีชั้นธรรมเป็นพื้นฐาน ชั้นธรรม ได้ทำให้้อง ชาน ซูจีได้กลายเป็นวีรสตรีหรือหญิงเหล็กแห่งประเทศพม่าที่ทุกคนยอมรับทั่วโลกจนถึงทุกวันนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาแนวทางการใช้หลักชั้นธรรมในการสร้างสันติภาพของนางเอง ชาน ซูจี ผู้วิจัยพบว่า ในการทำกิจการใดๆ ก็ตามไม่ว่างานนั้นจะเป็นงานเล็กหรืองานใหญ่ก็ตามที่ เครื่องมือสำคัญในการช่วยทำให้เกิดความสำเร็จนั้น หลักชั้นดี ถือเป็นเครื่องมือที่เกื้อหนุนให้บุคคลนั้นๆ ประสบความสำเร็จ หลักชั้นดีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับตัวเราทุกๆ คน ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคล หรือผู้นำองค์กร ซึ่งหากศึกษาให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของหลักชั้นดีแล้วนั้น บุคคลนั้นย่อมได้พบกับความสำเร็จเฉกเช่นที่ นางเอง ชาน ซูจี ได้กระทำให้เห็นถึงความสำเร็จในการได้มาซึ่งประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นประเทศของตน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปที่ควรจะค้นคว้าและทำการศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ขณะที่ทำการวิจัยอยู่นี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเพียงแค่ช่วงระยะเวลาของการเรียกร้องสันติภาพในช่วงที่ถูกรัฐบาลทหารพม่ากักกันบริเวณไวในบ้านพักจนได้รับอิสรภาพ และมีการเลือกตั้งขึ้นในประเทศเมียนมาซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาก่อนที่จะมีการเลือกตั้งเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่าให้มีการวิจัยครั้งต่อไปในวัตถุประสงค์และกรอบระยะเวลาหลังจากที่มีการเลือกตั้งไปแล้วท่าทีของนางเอง ชาน ซูจี ในบทบาททางการเมืองของเธอเป็นอย่างไร จึงเสนอให้ศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาบทบาทของนางเอง ชาน ซูจี หลังจากการเลือกตั้งครั้งที่ 2 กรณีบทบาททางการเมืองในพม่า
- 2) ศึกษาบทบาทของสตรีในการเมืองของพม่าหลังการเลือกตั้ง

References

- Aung San Suu Kyi. (2009). *On Board of World Politics*. Abroad News Team of Matichon. First Print. Matichon Publishing.
- Aung San Suu Kyi. (2005). *60 Years of the Sun Behind Clouds*. Record of Women's Fighting Irrawaddy River Basin - Salawin. Board of Committee for Organizing Aung San Suu Kyi's 60th Anniversary Celebration.
- Buddhadasa Bhikkhu. (1999). *Gharāvāsa-dhamma*. Bangkok: dhammadan foundation.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka*. MCU Press. Bangkok.
- Mangalatthadeepanee. Thai Version. Vol. 2.* (2011). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Dhammakosajan (Prayoon Dhammajitto). (2010). *Ovatthapatimok - Heart of Buddhism*. 2nd ed. Nonthaburi - Limited Partnership Chain Printing. Nonthaburi.
- Phra Athikansurapol Thanvaro (Jarat). (2015). “ *Analytical study of the Bhodiccitta of the Bodhisattava in Buddhism*”. Master Thesis Buddhism. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto). (2013). *Dictionary of Buddhism*. (25th ed.). Phildhamma. Bangkok.